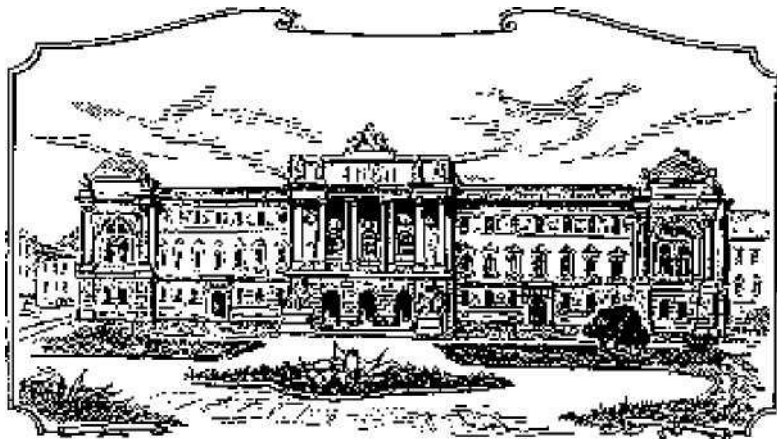


Львівський національний університет  
імені Івана Франка

## **МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**



**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ  
ДЛЯ АУДИТОРНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ  
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Львів – 2023

**Методи наукових досліджень:** Методичні матеріали для аудиторної та самостійної роботи студентів спеціальності 051 „Економіка” / Укладачі.: О.С.Гринькевич, М.Л. Вдовин, Т.В. Панчишин. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. – 56 с.

*Укладачі:*

**О.С. Гринькевич, М.Л. Вдовин, Т.В. Панчишин**

*Рецензенти:*

- У.Я. Садова** доктор економічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної економіки НУ «Львівська політехніка», директор НДЦ «ДЕМОС»
- О.Р. Марець** кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка

*Відповідальний за випуск:*

- С.О. Матковський** кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка

*Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка. Протокол № 10 від 30 січня 2023 р.*

## ПЕРЕДМОВА

Суспільні формації, в яких живе сьогодні значна частина цивілізованого світу, називають суспільством знань. Його характерною особливістю є пріоритетна увага до генерації нових знань у різних сферах людської діяльності. Метою більшості організацій суспільства знань стає інноваційний розвиток, що базується на активній мотивації та використанні інтелектуального потенціалу людських ресурсів.

Вища школа є визначальною сферою формування інтелектуального потенціалу особистості та орієнтується на підготовку фахівців, здатних не лише засвоювати і використовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності, але й генерувати нові ідеї, критично мислити, застосовувати методи наукових досліджень до вивчення нових явищ і процесів суспільного життя. Такі освітні завдання передбачені у підготовці молодих фахівців усіх професійних напрямків. Їх реалізацію забезпечує ціла низка дисциплін гуманітарного, фундаментального та професійно-орієнтованого змісту.

Методичні матеріали покликані розширити і систематизувати знання студентів про понятійний апарат наукової методології, загальні, спеціальні, евристичні методи наукових досліджень, їх коректне використання у виконанні кваліфікаційних (курсівих і випускних) робіт, підготовці наукових публікацій, написанні наукових робіт для участі у різноманітних конкурсах.

Важливими практичними завданнями методичної розробки є орієнтація студентів на застосування отриманих знань у:

– виборі (формулюванні), обґрунтуванні актуальності теми кваліфікаційної роботи;

– конкретизації проблематики кваліфікаційної роботи шляхом визначення мети, об'єкту, предмету дослідження, його основних завдань;

– вивченні та систематизації вже існуючих наукових документів з тематики кваліфікаційної роботи, у тому числі шляхом реферування, рецензування вивчених матеріалів, підготовки бібліографічного списку використаних джерел згідно з існуючими стандартами;

– застосуванні у кваліфікаційній роботі наукових методів у вивченні об'єкту дослідження з метою виявлення основних чинників, закономірностей його функціонування, взаємозв'язків, прогнозування розвитку у майбутньому;

– підготовці наукових публікацій з тематики дослідження;

– оформленні кваліфікаційної роботи згідно з чинними вимогами вищої школи.

Успішне виконання таких завдань передбачає активну співпрацю, координацію проміжних і кінцевих результатів роботи студентів і викладачів упродовж усього процесу фахової підготовки з урахуванням індивідуальних зацікавлень здобувачів, а також тематики науково-дослідної роботи колективу випускової кафедри.

# ТЕМА 1. ВСТУП У МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

## *Питання для обговорення*

1. Філософські засади наукового пізнання.
2. Предмет, сутність та основні завдання науки у формуванні суспільства знань.
3. Об'єкт та предмет наукових досліджень. Структура наукової теорії.
4. Класифікація наук. Наукова діяльність у Класифікаторі видів економічної діяльності (КВЕД).
5. Статистика у системі наук. Об'єкт і предмет статистичного дослідження.
6. Організація наукової діяльності в Україні.
7. Ефективність науки як особливої сфери діяльності. Наука та інновації.
8. Міжнародна науково-технічна співпраця України.

## *Ключові поняття та терміни*

- наука
- наукові знання
- наукова теорія
- наукове дослідження
- об'єкт дослідження
- предмет дослідження
- діалектика
- інновації

## *Контрольні запитання та завдання*

1. Назвіть основні завдання науки.
2. Які основні відмінності між наукою та теорією?
3. Як класифікують науки?
4. Які науки відносять до групи наук про мислення?
5. Охарактеризуйте головну функцію науки.

6. Назвіть категорії наукових та науково-педагогічних працівників.

7. Які основні причини інтенсивного розвитку науково-технічних відносин?

8. Поясніть суть Класифікації видів науково-технічної діяльності.

9. Які основні психологічні риси діяльності учених?

10. Які основні мотивації наукової праці?

11. Назвіть складові науково-технічного та інноваційного потенціалу України.

### ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. Сформулюйте і запишіть актуальні, на Ваш погляд, проблеми у статистичному вивченні суспільних явищ з точки зору: повноти вивчення; особливостей сучасного розвитку традиційних і нових об'єктів статистичного дослідження, інформаційних потреб у таких дослідженнях різних категорій користувачів. Обґрунтуйте визначені проблеми, у тому числі на основі ознайомлення з науково-практичними виданнями з економіки та управління.

2. Ознайомтесь з переліком запропонованих випусковою кафедрою тем магістерських робіт. Зробіть та обґрунтуйте вибір теми свого магістерського дослідження.

3. Виходячи з обраної теми магістерської роботи, визначте її мету, об'єкт, предмет та завдання. Узгодьте її з науковим керівником магістерської роботи.

4. Систематизуйте перелік наукових установ, які займаються вивченням обраного об'єкту дослідження та

тематику відповідних наукових проєктів. Ознайомтесь з результатами їх виконання.

***Тематика запитань і завдань  
для поглибленого вивчення дисципліни***

1. Історія формування та розвитку Національної академії наук України.

2. Соціальна ефективність наукових проєктів у контексті гармонійного розвитку особисті та людської цивілізації.

3. Наука та релігія як форми пізнання природи та суспільства.

4. Персоналії української економічної науки.

5. Філософські принципи та закони пізнання у наукових дослідженнях.

## ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

### *Питання для обговорення*

1. Організація і планування наукового дослідження.  
Основні етапи організації досліджень.
2. Основні вимоги до теми дослідження.
3. Методики планування наукового дослідження.

### *Ключові поняття та терміни*

- етапи дослідження
- наукова проблема
- тема дослідження
- актуальність
- новизна
- результати дослідження
- календарний план
- робочий план

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Назвіть основні етапи наукового дослідження.
2. Які заходи необхідно виконати на дослідницькому етапі?
3. На якому етапі проводиться літературне оформлення матеріалів та обговорення результатів дослідження?
4. Яких вимог повинен дотримуватись дослідник під час обрання теми дослідження.
5. У чому проявляється значимість теми дослідження?
6. Які розділи включає в себе робочий план дослідження?
7. Що міститься у процедурному розділі робочого плану?
8. Які етапи робіт зазначаються у календарному графіку робіт?

### *Тестові завдання*

1. Розмістіть у логічній послідовності етапи організації наукового дослідження:
  - а) розробка гіпотези наукового дослідження;



- б) впровадження результатів дослідження;
- в) розробка висновків та пропозицій;
- г) попередня розробка теоретичних положень.

**Відповіді:** 1) а, г, в, б; 2) г, б; а, в, 3) г, а, в, б; 4) а, г, б, в.

2. Вибір методики та методів наукового дослідження здійснюється на:

- а) підготовчому етапі;
- б) дослідницькому етапі;
- в) етапі впровадження;
- г) усіх етапах.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. Частиною якого розділу робочої програми є формулювання проблеми (теми) дослідження?

- а) методологічного;
- б) процедурного.

Розроблення якого плану проводиться на етапі, якщо відомо об'єкт і предмет дослідження та сформульовано гіпотезу:

- в) аналітичного;
- г) експериментального.

**Відповіді:** 1) а, в 2) б, в; 3) а, г; 4) б, г.

4. Чи впливає дотримання послідовності етапів дослідження на формування особистості вченого?

- а) так;
- б) ні.

Чи можливо досягнути чіткого розмежування етапів наукового дослідження?

- в) так;

г) ні.

**Відповіді:** 1) а, в 2) б, в; 3) а, г; 4) б, г.

5. Науковець може розпочати написання обґрунтування теми наукового дослідження за умов, якщо:

а) зібрана та опрацьована інформація;

б) визначені ключові положення наукового дослідження;

в) вивчений сучасний стан опрацьованості проблеми дослідження;

г) розроблена гіпотеза дослідження.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Чи повинен робочий план наукових досліджень містити лише остаточно сформульовані пункти, які повністю відображають їх зміст:

а) так;

б) ні.

Чи дає можливість планування наукового дослідження оптимізувати наукову роботу?

в) так;

г) ні.

**Відповіді:** 1) а, в 2) б, в; 3) а, г; 4) б, г.

### ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. Складіть календарний та робочий плани свого магістерського дослідження. Узгодьте їх з науковим керівником роботи.

## ТЕМА 3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАУКОВОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

### *Питання для обговорення*

1. Сутність наукової методології як основи наукового пізнання. Основні етапи розвитку методології науки.
2. Форми наукового пізнання.
3. Функції методології.
4. Класифікація методів наукових досліджень.

### *Ключові поняття та терміни*

- метод
- методологія
- гносеологія
- аксіома
- теорема
- гіпотеза
- закон
- ідея
- принцип
- концепція

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Охарактеризуйте сутність наукової методології.
2. Що означає термін „методологія”?
3. Яке основне завдання наукової методології?
4. Які відмінності між загальною та частковою методологією?
5. Що є підґрунтям наукової методології?
6. В чому суть діалектичного протиріччя?
7. Які виділяють основні форми відображення об’єктивного світу?
8. Яке значення має гіпотеза у процесі наукового дослідження?

9. Чи є наукове дослідження цілісним, якщо розглянуто не всі висунені гіпотези ?
10. Як класифікують методи наукових досліджень?

### *Тестові завдання*

1. Теорія пізнання, котра досліджує вихідні умови та загальні основи дослідження, – це:

- а) методологія;
- б) гносеологія;
- в) аналогія;
- г) ідеологія.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Форма мислення, котра відображає універсальні властивості та співвідношення об'єктивної дійсності, – це:

- а) аксіома;
- б) категорія;
- в) закон;
- г) ідея.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. За діалектичним підходом виділяють такі групи законів:

- а) спеціальні та особливі;
- б) спеціальні, особливі та загальні;
- в) особливі та загальні;
- г) спеціальні та загальні.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. Загальні методи наукових досліджень поділяють на такі групи:

- а) теоретичні;
- б) емпіричні;
- в) евристичні;
- г) теоретично-емпіричні.

**Відповіді:** 1) а, б, в; 2) б, в, г; 3) а,в,г; 4) а, б, г.

5. Забезпечення для кожного елементу генеральної сукупності потрапити до вибірки з однаковою ймовірністю  $\epsilon$ :

- а) принципом вибірових обстежень;
- б) методом вибірових обстежень;
- в) аксіомою вибірового методу;
- г) гіпотезою вибірових обстежень.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Гіпотеза, для якої характерне виокремлення окремих фактів, на основі яких роблять узагальнюючі висновки, – це:

- а) індуктивна гіпотеза;
- б) дедуктивна гіпотеза;
- в) пояснююча гіпотеза;
- г) описова гіпотеза.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Потреба у формулюванні гіпотези виникає тоді, коли:

- а) з'являються факти; які неможливо пояснити за допомогою існуючої теорії;
- б) істинність досліджень можна підтвердити математичними розрахунками;
- в) виникає суперечність між новими фактами та традиційними теоретичними поглядами;

г) необхідно чітко окреслити коло матеріалів, які повинні бути зібрані у процесі дослідження.

**Відповіді:** 1) а, б, в; 2) б, в, г; 3) а,в,г; 4) а, б, в, г.

8. Формулювання гіпотези починається в процесі:

а) роздумів над метою та завданнями дослідження;

б) складання робочого плану;

в) викладу матеріалів дослідження;

г) впровадження результатів дослідження.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. Гіпотеза лише констатує ймовірність існування певного явища, а не стверджує його існування:

а) так;

б) ні.

Чи варто в процесі наукового дослідження висувати декілька гіпотез?

в) так;

г) ні.

**Відповіді:** 1) а, в; 2) б, в; 3) а, г; 4) б, г.

10. Поняття, корті виражають внутрішньо необхідні, сталі та істотні зв'язки між демографічними та соціальними процесами та характерними для них протилежними сторонами суперечностей, – це:

а) принципи народонаселення;

б) категорії народонаселення;

в) закони народонаселення;

г) гіпотези народонаселення.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

## ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. З'ясуйте суть і види класичних і сучасних теорій, концепцій, які стосуються об'єкту магістерської роботи. Здійсніть їх стислу письмову характеристику.

2. Охарактеризуйте існуючі економічні закони, які відображають закономірності (динаміки, структури, взаємозв'язків тощо) у формуванні та розвитку об'єкту дослідження магістерської роботи.

### ***Тематика запитань і завдань для поглибленого вивчення дисципліни***

1. Діалектичний підхід в економічних дослідженнях.  
2. Синергетичний підхід в економічних дослідженнях.  
3. Взаємозалежність наукової проблеми та гіпотези наукових досліджень.

4. Наведіть приклади конкретних законів, які відображають найбільш суттєві та стійкі закономірності зв'язків, динаміки розподілу розвитку явищ у галузі економіки, фінансів, демографії.

5. Розгляньте приклад концепції функціонування та розвитку конкретного соціально-економічного об'єкту (явища, процесу, галузі) розроблених та схвалених виконавчими органами державної влади (Міністерства економіки, Міністерства закордонних справ, Міністерства фінансів тощо) та місцевого самоврядування (обласними державними адміністраціями). Охарактеризуйте основні складові цих концепцій.

## ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

### *Питання для обговорення*

1. Методи емпіричного дослідження.
2. Методи теоретичного дослідження.
3. Методи емпіричного та теоретичного рівня дослідження.
4. Системний аналіз як загальнонауковий метод пізнання.
5. Сутність та основні правила аргументації.

### *Ключові поняття та терміни*

- спостереження
- експеримент
- порівняння
- вимірювання
- умовивід
- аналіз та синтез
- моделювання
- індукція та дедукція
- абстрагування
- аргументація

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Як класифікують загальні методи наукових досліджень?
2. У чому полягає суть емпіричних методів дослідження?
3. Які основні функції спостереження?
4. Який з методів наукових досліджень формує здатність у дослідника до структурування об'єкта дослідження?
5. Назвіть основні етапи процесу моделювання.
6. У чому полягають спільні та відмінні риси методів емпіричного та теоретичного дослідження?

### *Тестові завдання*

1. Спостереження, порівняння, вимірювання та експеримент – це:



- а) методи теоретичного дослідження;
- б) методи емпіричного дослідження;
- в) методи, які використовуються на емпіричному та на теоретичному рівнях.;
- г) евристичні методи дослідження.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Аналіз та синтез, моделювання абстрагування, індукція та дедукція – це:

- а) методи теоретичного дослідження;
- б) методи емпіричного дослідження;
- в) методи, які використовуються на емпіричному та на теоретичному рівнях;
- г) евристичні методи дослідження.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. Метод наукового дослідження, котрий полягає у мисленному виокремленні істотних ознак предмета, процесу чи явища, – це:

- а) аналіз;
- б) синтез;
- в) абстрагування;
- г) моделювання.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. Явище за якого цілком однакові вербальні конструкції можуть мати різний зміст, – це:

- а) антонімія;
- б) омонімія;
- в) синонімія;

г) абстрагування.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Розумова операція, з допомогою якої з певної кількості заданих суджень виводиться інше судження, яке пов'язане з попереднім, – це:

а) умовивід;

б) абстрагування.

Умовивід від часткового до загального, у процесі якого на основі знань про частину явищ однієї сукупності роблять висновок про сукупність взагалі, – це:

в) індукція;

г) дедукція.

**Відповіді:** 1) а, в 2) б, в; 3) а, г; 4) б, г.

6. Щодо переконливості аргументів висуваються певні вимоги, зокрема вони:

а) не повинні суперечити один одному;

б) повинні бути істинними;

в) повинні передавати відмінність ознак та результатів дослідження з допомогою мовних засобів;

г) повинні підлягати доведенню.

**Відповіді:** 1) а, б, в; 2) а, б; 3) а, б, в, г; 4) а, б, г.

7. Який з наведених нижче видів аналізу та синтезу дає можливість вивчити явище, проте є недостатнім для проникнення у його сутність?

а) структурно-генетичний;

б) елементарно-теоретичний;

в) прямий (емпіричний).

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) а, б.

8. Метод наукового дослідження, суть якого полягає у мисленному або практичному розкладанні об'єкта на частини (ознаки, властивості, риси) та їх відокремленому вивченні, а також з'ясуванні зв'язків між ними, – це:

- а) аналіз;
- б) синтез;
- в) індукція;
- г) дедукція.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. Дедукція – це метод наукового дослідження, котрий:

- а) базується на отриманні конкретних висновків на основі знання загальних положень, закономірностей розвитку цілісної економічної системи;
- б) полягає у мисленному або практичному розкладанні об'єкта на частини (ознаки, властивості, риси) та їх відокремленому вивченні, а також з'ясуванні зв'язків між ними;
- в) полягає у об'єднанні раніше виокремлених частин у ціле, в якому протиріччя і протилежність послаблюються або знімаються;
- г) дає можливість встановити подібності та розбіжності явищ, процесів тощо.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10. Основними функціями спостереження є:

- а) фіксація та реєстрація фактів;
- б) попередня класифікація зафіксованих фактів на основі певних принципів;
- в) порівняння зафіксованих фактів;

г) визначення числового значення певної величини за допомогою еталону.

**Відповіді:** 1) а, б; 2) а, б; в 3) а, в, г; 4) а, б, в, г.

### ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. Наведіть приклади фрагментів застосування різних груп загальних методів наукових досліджень, які застосовують автори наукових публікацій з економіки та управління у періодичних та інших наукових виданнях, зокрема таких як «Статистика України» «Економіка України», «Актуальні проблеми економіки», «Економічна кібернетика», «Фінанси України», «Економіст».

Вибір тематики публікацій має відповідати тематиці Вашого магістерського дослідження. За результатами роботи підготуйте резюме з копіями опрацьованих статей.

2. Застосуйте загальні методи наукових досліджень, зокрема, аналіз і синтез, системний аналіз комплексній оцінці об'єкту дослідження магістерської роботи. Визначте його характерні риси, структуру, чинники, під впливом яких відбувається розвиток досліджуваного об'єкту, взаємозв'язки у внутрішньому та зовнішньому середовищі його функціонування. Результати роботи оформіть письмово.

### ***Тематика запитань та завдань для поглибленого вивчення дисципліни***

1. Класифікація умовиводів, котрі використовуються у процесі наукового дослідження.

2. Класифікація методів за характером пізнавальної діяльності.

## ТЕМА 5. СПЕЦІАЛЬНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

### *Питання для обговорення*

1. Вибірковий метод.
2. Методи аналізу динаміки та прогнозування.
3. Методи аналізу диференціації, концентрації та подібності розподілів.
4. Методи аналізу взаємозв'язків.
  - 4.1 Кореляційно-регресійного аналіз.
  - 4.2 Дисперсійний аналіз.
  - 4.3 Індексний метод
5. Кластерний аналіз.
6. Факторний аналіз.

### *Ключові поняття та терміни*

- кореляційно-регресійний аналіз
- дисперсійний аналіз
- факторний аналіз
- кластерний аналіз
- коефіцієнт локалізації
- коефіцієнт подібності
- коефіцієнт концентрації
- вибірковий метод

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Які методи відносять до спеціальних методів наукових досліджень?
2. У чому полягає суть факторного аналізу?
3. За допомогою якого методу наукових досліджень здійснюється класифікація спостережень, об'єктів на порівняно однорідні групи?
4. Які виділяють методи кластерного аналізу?

5. Як визначити параметри рівняння регресії?
6. Яка основна суть вибіркового методу?
7. Що характеризують коефіцієнти концентрації та локалізації?
8. Як визначити міру щільності зв'язку у дисперсійному аналізі?

### *Тестові завдання*

1. Дисперсійний аналіз, факторний аналіз та кластерний аналіз відносять до таких методів наукових досліджень:

- а) загальних;
- б) емпіричних;
- в) евристичних;
- г) спеціальних.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Зв'язки, які характеризуються тим, що одному значенню чинникової ознаки ( $x$ ) відповідає одне строго визначене значення результативної ознаки ( $y$ ), – це:

- а) стохастичні зв'язки;
- б) функціональні зв'язки;
- в) кореляційні зв'язки;
- г) криволінійні зв'язки.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. У залежності від поставлених завдань прогнози поділяють на такі:

- а) активні та пасивні;
- б) інтуїтивні та логічні;
- в) довгострокові, середньострокові та короткострокові;

г) нормативні та дослідницькі.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. У залежності від відношення до об'єкту прогнозу прогнози поділяють на такі:

а) активні та пасивні;

б) інтуїтивні та логічні;

в) довгострокові, середньострокові та короткострокові;

г) нормативні та дослідницькі.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Який коефіцієнт визначається як відношення факторної дисперсії до загальної дисперсії?

а) коефіцієнт еластичності;

б) коефіцієнт контингенції;

в) коефіцієнт детермінації;

г) коефіцієнт асоціації.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Спеціальний метод наукових досліджень, який дозволяє здійснити перевірку статистичної залежності розбіжностей вибірових середніх для двох і більше сукупностей, – це:

а) дисперсійний аналіз;

б) кореляційний аналіз;

в) факторний аналіз;

г) кластерний аналіз.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Спеціальний метод наукових досліджень, за допомогою якого здійснюється класифікація об'єктів на порівняно однорідні групи, виходячи з набору змінних, – це:

- а) дисперсійний аналіз;
- б) кореляційний аналіз;
- в) факторний аналіз;
- г) кластерний аналіз.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Сукупність, з якої відбираються елементи для обстеження, – це:

- а) вибіркова сукупність;
- б) генеральна сукупність.

Середнє квадратичне відхилення вибірових точкових оцінок: вибіркової середньої  $\bar{x}$  або вибіркової частки  $w$  від значень відповідних параметрів генеральної сукупності – це:

- в) стандартна похибка вибірки;
- г) гранична похибка вибірки.

**Відповіді:** 1) а, в; 2) б, в; 3) а, г; 4) б, г.

9. Який зі способів формування вибіркової сукупності передбачає попередню структуризацію неоднорідної генеральної сукупності та незалежний відбір елементів у кожній складовій частині?

- а) простий випадковий відбір;
- б) механічний відбір;
- в) розшарований відбір;
- г) серійний відбір.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.



## ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. За допомогою спеціальних методів наукових досліджень здійсніть статистичну оцінку та аналіз закономірностей функціонування і розвитку об'єкта дослідження магістерської роботи, а саме:

а) динаміки розвитку об'єкту, у тому числі інтенсивності розвитку, наявності циклічних, сезонних коливань, основної тенденції розвитку. Визначте чинники, які зумовлюють виявлений характер динаміки і можуть бути враховані у прогнозуванні. Виберіть форму тренду, за допомогою якого можна описати виявлену тенденцію та здійснити прогноз.

б) структури та структурних зрушень у розвитку об'єкту дослідження, підходи до типізації складових об'єкту за різними ознаками;

в) концентрації, локалізації прояву характерних ознак об'єкту дослідження;

г) причинно-наслідкових зв'язків, які характеризують об'єкт дослідження. Кількісно опишіть зв'язки за допомогою методів кореляційно-регресійного, дисперсійного, кластерного чи інших видів аналізу.

### ***Тематика запитань та завдань для поглибленого вивчення дисципліни***

1. Історико-економічний аспект розробки та застосування спеціальних методів наукового дослідження (на прикладі конкретного методу статистичного аналізу: індексного, дисперсійного, факторного, кластерного, кореляційно-регресійного тощо).

## ТЕМА 6. ЕВРИСТИЧНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

### *Питання для обговорення*

1. Загальна характеристика евристичних методів.
2. Метод мозкової атаки.
3. Метод Дельфі.
4. Організація методів колективної творчості.

### *Ключові поняття та терміни*

- евристика
- метод експертних оцінок
- метод мозкової атаки
- синектика
- метод асоціацій та аналогій
- метод колективного блокноту
- евристичні методи
- метод дискусії
- конференція ідей
- метод Дельфі
- метод контрольних запитань
- морфологічний метод

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Поясніть суть евристичних методів наукового дослідження. Які їх особливості у порівнянні з іншими групами методів.

2. Назвіть ознаки, за якими класифікують евристичні методи та відповідні їм різновиди.

3. Поясніть суть та особливості різновидів методу колективного експертного оцінювання. У чому полягає схожість та відмінність кожного з цих різновидів.

4. Що таке синектика? На чому базується цей метод.

5. Охарактеризуйте суть та особливості методу Дельфі.

6. Назвіть та поясніть зміст основних етапів в організації проведення експертного оцінювання.

### *Тестові завдання*

1. Евристичні методи дослідження базуються на:

- а) використанні попереднього досвіду;
- б) інтуїції;
- в) аналітичному вираженні досліджуваних взаємозв'язків;
- г) економіко-математичному моделювання вирішення нетипових ситуацій.

**Відповіді:** 1) а; 2) а б; 3) а, в; 4) а, б, в, г.

## 2. Евристичні та статистичні методи дослідження:

- а) можуть доповнювати одні одних;
- б) використовуються виключно у різних напрямках наукових досліджень;
- в) використовуються у прогнозуванні розвитку складних явищ і процесів;
- г) використовуються у формалізованому функціональному аналізі досліджуваного явища .

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) а, в; 4) а, г.

3. За кількістю учасників у методі експертних оцінок розрізняють:

- а) вільне інтерв'ю;
- б) індивідуальне експертне опитування;
- в) метод парних порівнянь;
- г) колективне експертне опитування.

**Відповіді:** 1) а, б, г; 2) б, в; 3) б, в, г; 4) б, г.

4. Методи мозкової атаки, синектики, Дельфі є різновидами методів:

- а) індивідуальних експертних оцінок;
- б) колективних експертних оцінок;
- в) попарних порівнянь;

г) бальних оцінок.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Характерною особливістю методу Дельфі є:

- а) можливість доброзичливої критики висунутих учасниками конференції ідей у процесі їх висловлювання;
- б) вимога щоденно протягом певного періоду записувати всі ідеї, що спали на думку експерта з приводу поставленої проблеми;
- в) систематичне дослідження всіх теоретично можливих варіантів вирішення проблеми, які впливають із закономірностей будови досліджуваного об'єкту;
- г) формулювання експертами своїх індивідуальних позицій анонімно, у декілька турів.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Основою морфологічного методу є:

- а) генерація нових ідей на основі зіставлення з іншими аналогічними об'єктами;
- б) економіко-математичне моделювання взаємозв'язків об'єкту із зовнішнім середовищем;
- в) систематичне дослідження всіх варіантів вирішення проблеми, які впливають із закономірностей будови досліджуваного об'єкту;
- г) вивчення об'єкту протягом тривалого періоду часу його функціонування.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Вимога записувати протягом певного періоду всі ідеї, що спали на думку експерта з приводу поставленої проблеми є характерною особливістю методу:

- а) Дельфі;
- б) асоціацій та аналогій;
- в) колективного блокнота;
- г) синектики.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Повна відмова від особистих контактів експертів і колективних обговорень є характерною особливістю:

- а) морфологічного методу;
- б) методу синектики;
- в) методу колективного блокнота;
- г) методу Дельфі.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. Сутність методу асоціацій та аналогій полягає у:

- а) зіставленні досліджуваного об'єкту з іншими більш-менш подібними об'єктами з метою генерації нових ідей та пропозицій.
- б) економіко-математичному моделюванні взаємозв'язків об'єкту з зовнішнім середовищем;
- в) аналітичному вираженні взаємозв'язків у структурі досліджуваного об'єкту;
- г) вивчення об'єкту протягом тривалого періоду часу його функціонування.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10. Можливість експертів публічно критикувати ідеї та пропозиції, висловлені іншими учасниками експертного опитування передбачає метод :

- а) Дельфі;
- б) конференції ідей;

- в) мозкової атаки;
- г) колективного блокнота.

**Відповіді:** 1) а, б; 2) б, в; 3) а, в; 4) в, г.

### ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. Наведіть приклади фрагментів застосування різних груп евристичних методів наукових досліджень, які застосовують автори наукових публікацій з економіки та статистики у періодичних («Економіка України», «Статистика України»; «Актуальні проблеми економіки»; «Економічна кібернетика»; «Фінанси України»; «Економіст» тощо) та інших наукових і науково-практичних виданнях.

Вибір тематики публікацій має відповідати тематиці Вашого магістерського дослідження.

2. Визначте і запишіть:

- а) перелік питань (завдань) у Вашій магістерській роботі, які можуть бути з'ясовані шляхом експертного оцінювання;
- б) перелік осіб, які можуть бути експертами у вирішенні визначених вище питань.

Опишіть можливу організацію проведення відповідного експертного оцінювання

**Тематика запитань та завдань  
для поглибленого вивчення дисципліни**

1. Застосування евристичних методів у теорії і практиці статистичних досліджень: кон'юнктурні обстеження ділової активності підприємств.
2. Поєднання статистичних та евристичних методів в оцінці та аналізі:
  - інвестиційної привабливості підприємств, регіонів, країн;
  - якості продукції;
  - конкурентоспроможності підприємств, регіонів, країн, а також у прогнозуванні розвитку соціально-економічних явищ та процесів.

## **ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

### *Питання для обговорення*

1. Інформація, її джерела та носії у наукових дослідженнях.
2. Різновиди наукових документів та вимоги до їх змісту.
3. Система організації наукової та науково-технічної інформації в Україні.
4. Загальні принципи і правила роботи з інформацією у наукових дослідженнях.

### *Ключові поняття та терміни*

- інформація
- науковий документ
- реферат
- анотація
- тези
- резюме
- рецензія
- бібліографічний покажчик
- реферативний журнал
- конфіденційна інформація
- таємна інформація
- плагіат

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Що таке інформація та які її особливості у наукових дослідженнях.
2. Назвіть види інформації та охарактеризуйте її джерела. Який із видів має першочергове значення у наукових дослідженнях.
3. Яким чином організована в Україні система збереження, нагромадження, використання інформації. Які установи здійснюють ці функції, у чому полягають їх завдання.
4. Охарактеризуйте різновиди наукових документів та їх особливості.
5. Поясніть, у чому полягають відмінності між анотацією,



тезами, рефератом та резюме.

6. Визначте послідовність роботи з різними видами інформації й наукових дослідженнях.

7. Охарактеризуйте основні принципи, правила роботи з науковими документами.

### ***Тестові завдання***

1. Первинні документи, котрі знаходяться не публікують і надаються для ознайомлення відповідно до запитів, – це:

- а) препринти;
- б) дисертації;
- в) інформаційні картки;
- г) науково-технічні звіти.

***Відповіді:*** 1) а, б; 2) б, в; 3) в, г; 4) а, б, в, г.

2. Первинні документи, котрі містять короткі відомості щодо завершених науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, інновацій тощо, – це:

- а) монографії;
- б) дисертації;
- в) інформаційні картки;
- г) науково-технічні звіти.

***Відповіді:*** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. Вторинними науковими документами є:

- а) науково-технічні звіти;
- б) каталоги;
- в) картотеки;
- г) тези.

***Відповіді:*** 1) а; 2) б; 3) б, в; 4) а, г.

4. УДК – це:

- а) універсальна довідкова класифікація;
- б) управління документообігом;
- в) управління документованими кодами;
- г) управління даними класифікації.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Інформаційно-пошуковими мовами у формуванні бібліографічних відомостей є:

- а) УДК;
- б) ББК;
- в) УДК, ББК;
- г) УДК, ББК, ДБК.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Формами сигнальної інформації у наукових дослідженнях є:

- а) реферат;
- б) анотація;
- в) дисертація;
- г) резюме.

**Відповіді:** 1) а; 2) а, б; 3) а, б, в; 4) а, б, г.

7. Періодичне видання, в якому публікують анотації, бібліографічні описи літератури, що представляють науковий інтерес, – це:

- а) реферативний журнал;
- б) картотека;
- в) бібліографічний покажчик;

г) каталог.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Формами сигнальної інформації з елементами критики можуть бути:

а) анотація;

б) резюме;

в) рецензія;

г) тези.

**Відповіді:** 1) а, б; 2) б, в; 3) а, в; 4) б, г.

9. Різновид сигнальної інформації, яка містить оціночну характеристику досліджуваному твору, – це:

а) анотація;

б) резюме;

в) рецензія;

г) тези.

**Відповіді:** 1) а, б; 2) б, в; 3) а, в; 4) б, г.

10. Інформація, котра має на меті уточнити основну інформацію, або дати певні додаткові тлумачення, – це:

а) сигнальна інформація;

б) бібліографічна інформація;

в) релевативна інформація;

г) експрес-інформація.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11. Спеціальні вимоги стосовно принципів побудови сигнальної інформації у авторефератах та відзивах щодо кандидатських та докторських дисертацій визначені:

- а) Міністерством освіти та науки України;
- б) Вищою атестаційною комісією України;
- в) Національною академією наук України;
- г) Науково-дослідними інститутами.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

### ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

1. За результатами опрацювання наукових документів, наприклад, статей періодичних видань, що відповідають тематиці Вашої магістерської роботи, напишіть анотацію та рецензію до однієї з них, дотримуючись встановлених вимог щодо змісту цих форм сигнальної інформації.

2. Складіть бібліографічний список джерел інформації, опрацьованих Вами у підготовці магістерського дослідження. Оформіть його згідно з діючими вимогами (стандартами) до оформлення списку використаних джерел.

### ***Тематика запитань та завдань для поглибленого вивчення дисципліни***

1. Поняття, види та способи виміру інформації у різних галузях знань та практичної діяльності.

2. Сучасні організаційно-правові та технічні засоби збереження та захисту інформації.

3. Патентування та ліцензування як інструменти збереження і використання наукової та науково-технічної інформації.

4. Вітчизняне та міжнародне законодавство у галузі інформації та інформаційної діяльності.

## **ТЕМА 8. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

### *Питання для обговорення*

1. Основні види результатів наукових досліджень та їх особливості.
2. Тези доповідей. Наукові статті.
3. Магістерська кваліфікаційна робота як наукове дослідження.

### *Ключові поняття та терміни*

- наукова стаття
- реферат
- курсовий проект
- дипломний проект
- магістерська робота
- новизна

### *Контрольні запитання та завдання*

1. Чим відрізняються тези доповідей від наукової статті?
2. Які основні вимоги до наукової статті?
3. Що таке монографія?
4. Що таке магістерське дослідження?
5. Яка відмінність між дипломною та магістерською роботою?
6. Що таке наукова новизна у магістерському дослідженні?
7. Назвіть структурні елементи магістерського дослідження та їх рекомендований обсяг.
8. Що повинен містити аналітико-експериментальний розділ роботи?
9. Що повинен містити проектно-рекомендаційний розділ магістерського дослідження?

## *Тестові завдання*

1. Найбільш повне та вичерпне висвітлення результатів наукової роботи, виконане одним або декількома авторами називається:

- а) магістерським дослідженням;
- б) дисертаційним дослідженням;
- в) монографією;
- г) науковою статтею.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Вкажіть, що є кваліфікаційною науковою працею, яка виконується здобувачем наукового ступеня у вигляді спеціально підготовленого рукопису:

- а) магістерське дослідження;
- б) дисертаційне дослідження;
- в) монографія;
- г) дипломний проект.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. Стислий та лаконічний виклад основних думок, публікація яких передбачає попереднє ознайомлення учасників конференції, семінарів з результатами дослідження це:

- а) тези доповіді;
- б) автореферат;
- в) реферат;
- г) дипломний проект.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. Що з нижчезазначеного можна віднести до елементів наукової новизни наукового дослідження?

- а) відкриття нових законів, закономірностей, тенденцій;
- б) побудова економіко-математичної моделі;
- в) наукове узагальнення та систематизація матеріалів дослідження;
- г) розробка алгоритмів.

**Відповіді:** 1) а, б; 2) а, б; в 3) а, в, г; 4) а, б, в, г.

5. Що з нижчезазначеного не можна віднести до елементів наукової новизни наукового дослідження?

- а) розроблення категоріального апарату;
- б) визначення концептуальних рішень та шляхів розв'язання проблеми;
- в) наукове узагальнення та систематизація матеріалів дослідження;
- г) розробка алгоритмів.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. У якому розділі магістерської роботи проводиться визначення інструментарію дослідження?

- а) теоретичному;
- б) аналітико-експериментальному;
- в) проектно-рекомендаційному;
- г) спеціальному.

**Відповіді:** 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. У яких випадках обов'язковим є посилання автора роботи на використані джерела?

- а) лише у випадку, якщо використані статистичні дані;
- б) у будь-яких випадках, якщо запозичені чужі думки, цитати чи інший матеріал.

У яких випадках можна робити правки у цитатах запозичених у інших авторів:

- в) лише у випадку непрямого цитування;
- г) у випадку, якщо зміни є логічними за змістом .

**Відповіді:** 1) а, в; 2) а, г; 3) б, в; 4) б, г.

8. Де розташовується підпис ілюстрацій?

- а) під ілюстрацією;
- б) над ілюстрацією.

Де розташовується заголовок таблиці?

- в) під таблицею;
- г) над таблицею.

**Відповіді:** 1) а, в; 2) а, г; 3) б, в; 4) б, г.

### ***Практичні завдання у рамках підготовки магістерської роботи***

Виконані у рамках попередніх тем курсу “Методи наукових досліджень” ідивідуальні практичні завдання оформіть у вигляді вступу та окремих питань теоретичної та аналітичної частин магістерської роботи відповідно до її плану. Оформіть список використаних джерел згідно з вимогами Вищої атестаційної комісії.



# ІЛЮСТРАТИВНИЙ ТА ДОВІДКОВИЙ МАТЕРІАЛ



Рис. 1. Основні елементи, що формують науку як форму людських знань та сферу людської діяльності

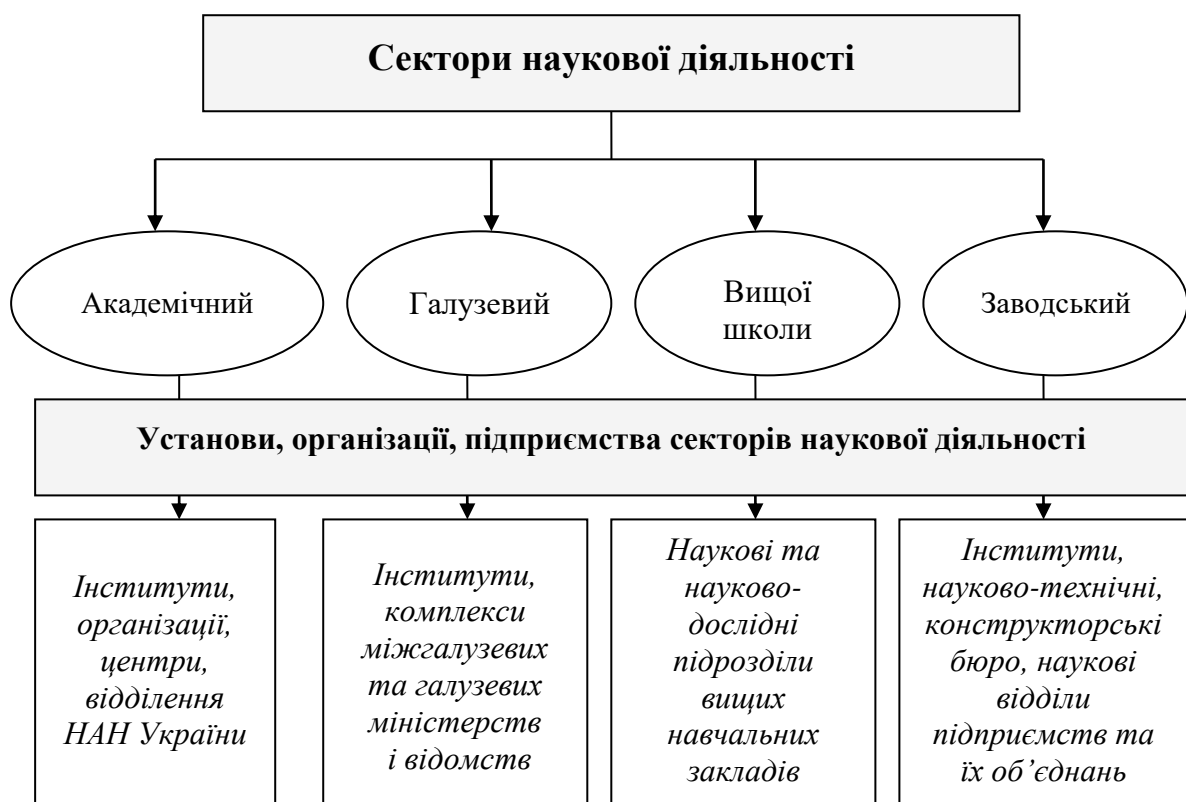


Рис.2. Інституційна структура організації наукової діяльності в Україні

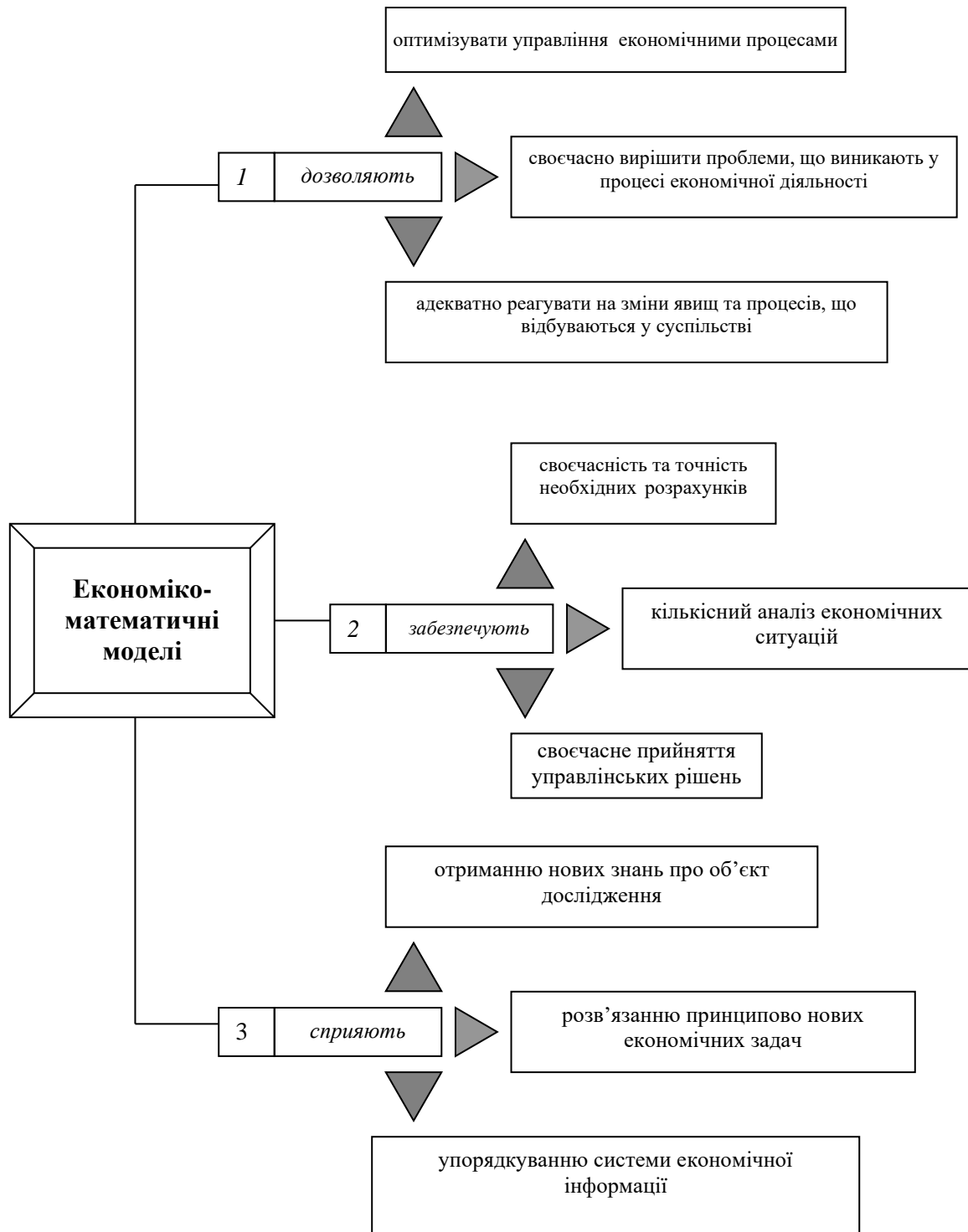
Таблиця 1

## Наукова діяльність у КВЕД

Код КВЕД		Назва
Розділ Група Клас	Підклас	
73		<b>Дослідження і розробки</b>
73.1		<b>Дослідження і розробки в галузі природничих та технічних наук</b>
73.10		Дослідження і розробки в галузі природничих та технічних наук
	73.10.1	<b>Дослідження і розробки в галузі природничих наук</b> <i>Цей підклас включає:</i> - систематичне вивчення та творчі зусилля у трьох вищезазначених видах наукових досліджень та розробок у галузях природничих наук (математики, механіки, фізики, астрономії, інформатики та кібернетики, хімії, біології, геології, географічних, сільськогосподарських, ветеринарних, медичних, фармацевтичних наук тощо). <i>Цей підклас включає також</i> дослідження і розробки багатогалузевого характеру.
	73.10.2	<b>Дослідження і розробки в галузі технічних наук</b> <i>Цей підклас включає:</i> - систематичне вивчення та творчі зусилля у трьох вищезазначених видах наукових досліджень та розробок у галузях технічних наук (енергетики, транспорту та зв'язку, будівництва та архітектури, добувної, обробної промисловості тощо). <i>Цей підклас включає також</i> дослідження і розробки багатогалузевого характеру
73.2		<b>Дослідження і розробки в галузі гуманітарних та суспільних наук</b>
73.20		Дослідження і розробки в галузі гуманітарних та суспільних наук
	73.20.1	<b>Дослідження і розробки в галузі гуманітарних наук</b> <i>Цей підклас включає:</i> - систематичне вивчення та творчі зусилля у трьох вищезазначених видах наукових досліджень та розробок у галузі історичних наук, літературознавства, мовознавства, мистецтвознавства
	73.20.2	<b>Дослідження і розробки в галузі суспільних наук</b> <i>Цей підклас включає:</i> - систематичне вивчення та творчі зусилля у трьох вищезазначених видах наукових досліджень та розробок у галузі національної безпеки, державного управління, фізичного виховання та спорту, соціологічних, політичних, філософських, економічних, юридичних, педагогічних, психологічних науках <i>Цей підклас не включає</i> дослідження кон'юнктури ринку.



**Рис. 3. Структура загальних методів наукових досліджень**



**Рис.4. Переваги економіко-математичного моделювання**



**Рис. 5. Розвиток методів теорії прогнозування**



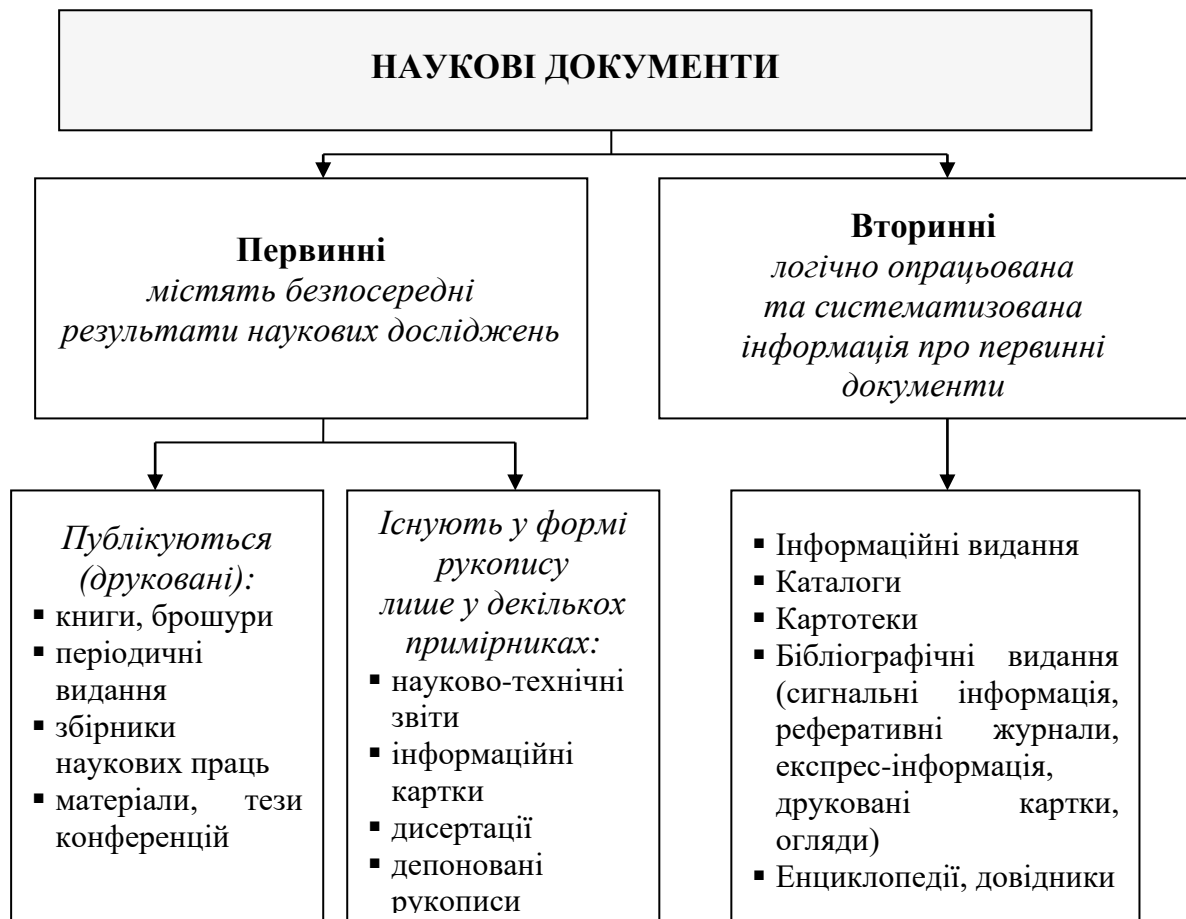
Рис. 6. Типологія евристичних методів



Рис. 7. Різновиди методу експертних оцінок

**Види інформації  
у наукових дослідженнях економіки, її джерела, носії**

<b>Вид інформації</b>	<b>Джерела інформації (носії)</b>
Наукова, науково-технічна інформація (у тому числі довідкового характеру)	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Наукові документи, що містять вже зафіксовані та опубліковані результати наукових досліджень (книги, брошури, періодичні видання, стандарти, довідники тощо)</li> <li>▪ Спостереження у ході дослідження</li> <li>▪ Експерименти у ході дослідження</li> </ul>
Інформація органів державного управління та місцевого самоврядування	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Закони та інші нормативно-правові акти у галузі національного та міжнародного права</li> <li>▪ Стратегії, програми розвитку країни, регіонів, окремих секторів, галузей економіки</li> </ul>
Адміністративна інформація	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Офіційні видання органів державної влади (крім органів державної статистики) та місцевого самоврядування</li> </ul>
Статистична інформація	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Офіційні статистичні видання Держкомстату та його регіональних управлінь</li> </ul>
Інформація суб'єктів господарювання (здебільшого належить до категорії інформації з обмеженим доступом)	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Статистична, фінансова, бухгалтерська звітність</li> <li>▪ Установчі документи</li> <li>▪ Організаційно-розпорядчі документи</li> <li>▪ Стратегії, програми, бізнес-плани</li> </ul>



**Рис. 8. Види наукових документів**



**Рис. 9. Види науково-дослідницької продукції**



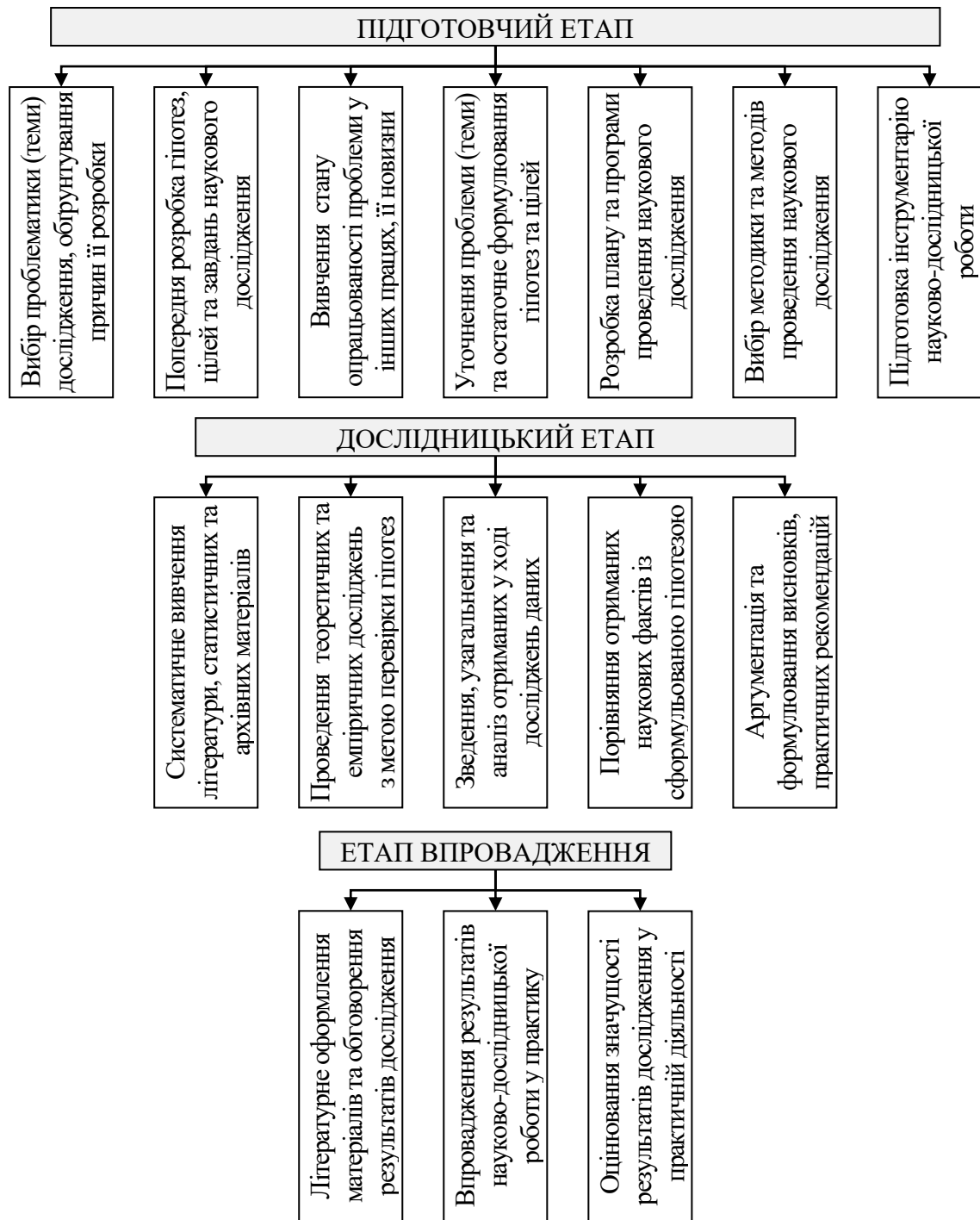


Рис. 10. Етапи проведення науково-дослідницької роботи

**Основні етапи виконання магістерської роботи**

№ з/п	Найменування етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1	Вибір теми і складання загального календарного плану		
2	Підбір і вивчення літератури		
3	Формування плану підготовки роботи		
4	Вивчення методики і практики аналізу обраної проблеми, проведення емпіричних досліджень		
5	Написання роботи та представлення першого (чорнового) варіанту роботи науковому керівнику		
6	Виправлення зауважень керівника та представлення роботи на кафедрі		
7	Підготовка до захисту: зовнішнє рецензування, формування доповіді, підготовка роздаткового матеріалу		
8	Захист роботи		

*Регіональна організація наукової діяльності в Україні: Наукові центри  
НАН України та МОН України*



*Розташування установ НАН України за науковими центрами НАН та  
МОН України (соціально-економічні дослідження)*

**Донецький науковий центр НАН та  
МОН України**

Інститут економіки промисловості  
Інститут економіко-правових  
досліджень  
Інститут проблем штучного інтелекту  
МОН України та НАН України  
Луганський філіал Інституту  
економіко-правових досліджень

**Південний науковий центр НАН та  
МОН України**

Інститут проблем ринку і економіко-  
екологічних досліджень

**Північно-східний науковий центр  
НАН та МОН України**

Державне підприємство "Інститут  
машин і систем" Міністерства  
промислової політики і НАН України  
Центр розвитку малого бізнесу  
"Харківські технології"

*Розташування установ НАН України за науковими центрами НАН та МОН України (соціально-економічні дослідження)*

**Західний науковий центр НАН та МОН України**

Закарпатський регіональний Центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України

Західний науковий центр НАН та МОН України

Інститут регіональних досліджень Львівська наукова бібліотека ім.

В.Стефаника

**Кримський науковий центр НАН та МОН України**

Науковий центр проблем моделювання в екології та рекреаційній географії

**Придніпровський науковий центр НАН та МОН України**

Експериментальне виробниче підприємство Інституту чорної металургії

Інститут проблем природокористування та екології

Інститут транспортних систем і технологій

Інститут чорної металургії ім.

З.І.Некрасова

**Придніпровський науковий центр НАН та МОН України**

**Установи відділення економіки НАН України**

- Державна установа "Інститут економіки та прогнозування"
- Інститут економіки промисловості
- Науково-дослідний центр інформаційних технологій Інституту економіки промисловості НАН України
- Рада по вивченню продуктивних сил України
- Інститут світової економіки і міжнародних відносин
- Інститут економіко-правових досліджень
- Луганський філіал Інституту економіко-правових досліджень
- Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень
- Інститут регіональних досліджень
- Інститут демографії та соціальних досліджень
- Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку
- Закарпатський регіональний Центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України
- Науково-дослідний інститут праці і зайнятості населення Міністерства праці та соціальної політики України та НАН України
- Центр перспективних соціальних досліджень Міністерства праці та соціальної політики України та НАН України

## **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
2. Бізнес-статистика : навч. посібник. [Матковський С.О., Гринькевич О.С., Вдовин М. Л., Вільчинська О.М., Марець О.Р., Сорочак О.З.] К.: Алерта, 2016. 280 с.
3. Бориченко К. В. , Гудзь А. О., Панфілов О. Є. .Методологія та організація наукових досліджень : навчально - методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2022. 48 с.
4. Зав'ялова Т.В., Непша О.В. Глосарій термінів та понять з курсу «Основи наукових досліджень»: навч.-метод. вид. Мелітополь: ТОВ Колор Принт, 2019. 84 с.
5. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
6. Методи наукових досліджень : навч.-метод. посібник. [С.О. Матковський, М.Л. Вдовин, О.С. Гринькевич, Т.Я. Лагоцький, Т.В. Панчишин]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 232 с.
7. Методологія наукових досліджень у статистиці : навч. посібник [С.О. Матковський, М.Л. Вдовин, О.С. Гринькевич, Л.М. Зомчак, Т.Я. Лагоцький, Т.В. Панчишин]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 380 с.
8. Методологія наукових досліджень та приклади її використання [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. ; Національний університет харчових технологій. Київ : Національний університет харчових технологій, 2022. 385 с.
9. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / укладачі: Н.В. Рашкевич, Ю.А. Отрош. Харків, 2022. 291 с.
10. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), К. ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.
11. Основи наукових досліджень: навч. посіб. КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Г. Г. Стрелкова, М. М. Федосенко, А. І. Замулко, О. С. Іщенко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 120 с.

## ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА .....	3
ТЕМА 1. ВСТУП У МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	5
ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ .....	8
ТЕМА 3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАУКОВОЇ МЕТОДОЛОГІЇ .....	11
ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ .....	16
ТЕМА 5. СПЕЦІАЛЬНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ .....	21
ТЕМА 6. ЕВРИСТИЧНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ .....	26
ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ .....	32
ТЕМА 8. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.	
МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА .....	37
ІЛЮСТРАТИВНИЙ ТА ДОВІДКОВИЙ МАТЕРІАЛ .....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	53

**Навчальне видання**

**ГРИНЬКЕВИЧ Ольга Степанівна  
ВДОВИН Мар'яна Любомирівна  
ПАНЧИШИН Тарас Володимирович**

**МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:**

Методичні матеріали  
для аудиторної та самостійної роботи  
студентів спеціальності 051 „Економіка”

Формат 60×84/16.

Папір друк. Друк на різогр. Умовн. друк. арк. 1,17

Тираж 50 прим.

Дільниця оперативного друку економічного факультету  
Львівського національного університету  
імені Івана Франка 79000 Львів, пр.Свободи 18.

